

Мельник Людмила, Кепко Валентина, Ніконенко Оксана. Державна агропродовольча політика в контексті продовольчої безпеки країни: зарубіжний досвід та виклики для України. *Економічний дискурс*. 2024. Випуск 1-2. С. 35-43.

DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2024-1-4>

УДК 338.439.02 : 005.336.4-027.63 (477)
JEL Classification Q18, G18, H72

Мельник Людмила

канд. політ. наук, доцент, завідувач кафедри філософських та політичних наук

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

E-mail: milam2015@ukr.net

ORCID: 0000-0002-1299-5610

Кепко Валентина

к.е.н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

E-mail: buxoblik@ukr.net

ORCID: 0000-0001-6432-7211

Ніконенко Оксана

аспірант

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

E-mail: ksuwechka200@ukr.net

ORCID: 0000-0002-4601-8076

ДЕРЖАВНА АГРОПРОДОВОЛЬЧА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Анотація

Вступ. Результатом агропродовольчої політики країн світу є ефективність та дієздатність внутрішнього агропродовольчого ринку. Такий ринок має досить складну та багатогранну систему, при цьому в кожній країні є свої особливості його формування, функціонування та захисту, що потребує більш детального вивчення.

Методи. В процесі проведення дослідження застосовувалися такі методи: порівняльний аналіз – для дослідження методологічних підходів, концепцій, розробок і пропозицій провідних вітчизняних та зарубіжних науковців, присвячених особливостям державної політики по відношенню до аграрного сектора економіки України та країн із різним ступенем економічного розвитку; логіко-семантичний – для поглиблення понятійного апарату при формулюванні головних складників механізму агропродовольчої державної політики; формалізації – для дослідження порядку державної політики підтримки аграрного сектора, його механізмів, суб'єктів та об'єктів шляхом відображення їх значення і будови із застосуванням професійної символіки; абстрактно-логічний – для теоретичних узагальнень і формування висновків.

Результати. Встановлено, що, незважаючи на наявність глобальних продовольчих процесів, у кожній країні існують власні правила, тенденції, принципи та закономірності формування агропродовольчої політики (внутрішньої та зовнішньої) та функціонування внутрішніх продовольчих ринків. Доведено, що єдиною метою, якої дотримується агропродовольча система та продовольчий ринок світу, є гарантія забезпечення населення необхідним основним продовольством на мінімально достатньому рівні.

Перспективи. В повоєнний період розвитку економіки країни вважаємо, що державна політика підтримки виробників сільськогосподарської продукції та продовольства повинна бути складовою єдиної європейської агропродовольчої політики. Проте, вона повинна мати свої особливості, які спрямовані на підтримку вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників та захисту внутрішнього ринку сільськогосподарської продукції та продовольства. Розвиток країни в повоєнний період буде здійснювати відповідно до нормативно-правових актів, які регламентують методи державного стимулювання нарощення доданої вартості, головним чином шляхом розвитку переробної промисловості та захисту внутрішнього ринку від імпорту неякісних продуктів харчування. Досить важливим напрямом державної підтримки є підвищення рівня купівельної спроможності населення, шляхом запровадження програм адресної продовольчої підтримки.

Ключові слова: агропродовольча політика, держава, продовольча безпека, сільськогосподарська продукція, продовольство.

Вступ.

Результатом агропродовольчої політики країн світу є ефективність та дієздатність внутрішнього агропродовольчого ринку. Такий ринок має досить складну та багатогранну систему, при цьому в кожній країні є свої особливості його формування, функціонування та захисту.

Агропродовольчий ринок має особливий тип, який, залежно від стану та насиченості, впливає на вітчизняних агровиробників з позиції підготовки до подальшої взаємодії на світовому ринку продовольчих товарів у вигляді експорту продукції та імпорту на внутрішній вітчизняний ринок. Адаптуватися агровиробникам під ці торгові відносини зовсім непросто, бо, образно кажучи, межа між експортом та імпортом дуже тонка. Будь-які неправильно прийняті рішення можуть серйозно відбиватися на ефективності їх виробничо-господарської діяльності, а система постійних торгових негативних сальдо щодо продовольчих товарів однозначно призведе до підризу продовольчої безпеки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Значний внесок у дослідження проблем державного протекціонізму в аграрному секторі зробили, зокрема, такі вітчизняні науковці: В. Г. Андрійчук, Ю. Д. Білик, Б. Б. Бричка, В. І. Власов, В. Є. Воротін, А. П. Гайдуцький, В. П. Галушко, В. І. Грушко, С. М. Кваша, І. Г. Кириленко, Ю. О. Лупенко, А. П. Макаренко, О. М. Могильний, А. С. Музиченко, В. І. Назаренко, М. І. Пугачов, В. С. Півторак, В. В. Россоха, П. Т. Саблук та інші. Водночас питання державного регулювання аграрного сектора в умовах глобалізації потребують продовження поглибленого дослідження.

Мета.

Мета статті – на основі оцінки зарубіжного досвіду запропонувати рекомендації щодо формування ефективної державної політики по відношенні до суб'єктів аграрного бізнесу України.

Методологія дослідження.

В процесі проведення дослідження застосовувалися такі методи: порівняльний аналіз – для дослідження методологічних підходів, концепцій, розробок і пропозицій провідних вітчизняних та зарубіжних науковців, присвячених особливостям державної політики по відношенню до аграрного сектора економіки України та країн із різним ступенем економічного розвитку; логіко-семантичний – для поглиблення понятійного апарату при формулюванні головних складників механізму агропродовольчої державної політики; формалізації – для дослідження порядку державної політики підтримки аграрного сектора, його механізмів, суб'єктів та об'єктів шляхом відображення їх значення і будови із застосуванням професійної символіки; абстрактно-логічний – для теоретичних узагальнень і формування висновків.

Результати.

В умовах ринкових відносин розвиненим країнам необхідно прагнути гармонізації відносин між усіма суб'єктами агропродовольчого ринку. Зокрема, потрібно прагнути тісної взаємодії між

суб'єктами господарювання та органами управління, що дозволить:

- вибудувати об'єктивно ефективні партнерські відносини;
- зменшити диспаритет цін на внутрішньому продовольчому ринку;
- розвиватись ринковій інфраструктурі;
- розширити межі форм господарювання;
- підвищити рівень конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу.

Якщо розглядати певний історичний аспект розвитку ринкових відносин, наприклад з ХХ століття до теперішнього часу, щодо розвитку аграрної галузі низки провідних країн світу можна чітко простежувати організаційну роль та економічний вплив держави.

Про масштаби та роль державних органів управління в економіці та розвитку галузей, зокрема сільського господарства, свідчать бюджети та їх розподіл, а також частка валового внутрішнього продукту (ВВП) від результатів діяльності цього сектора економіки. Так, у розвинених державах світу частка сукупних державних витрат у ВВП зросла з 1990-х по 2021 рік практично в 5,7 разів (з 10% до 57%). При цьому слід зазначити, що зростання, в принципі, було помітним і раніше, але більш помірними темпами.

Йдеться про такі зарубіжні країни, як Сполучені Штати Америки та Великобританія. Звичайно, тут не мається на увазі, що половина ВВП країни витрачається на аграрний сектор економіки, але сам факт того, що відбувається впевнене зростання видаткової частини ВВП, означає збільшення бюджету цих країн і прямо пропорційне збільшення кожної статті бюджету, в тому числі і коштів, що спрямовуються у сільське господарство як фінансової державної підтримки. Для порівняння можна навести дані видаткової частини ВВП України, які до 2010 року склали 28%, що значно нижче за ті держави, про які йшлося раніше.

Стабільність та ефективність функціонування агропродовольчих ринків у низці держав світу ґрунтується на товарних та закупівельних інтервенціях. Тому, слід детальніше розібратися з понятійним значенням цих явищ у агропродовольчій політиці.

Отже, як «закупівельну інтервенцію» прийнято вважати належним чином організовану державою закупівлю сільськогосподарської сировини та продовольства з метою:

- забезпечити баланс попиту та пропозиції на споживчому ринку;
- сприяти розвитку конкуренції;
- підтримувати доходи сільськогосподарських товаровиробників на мінімально-достатньому рівні, що дозволяє вести розширене відтворення.

Поняття «товарна інтервенція» має на увазі також організований розпродаж сільськогосподарської продукції зі стабілізаційних продовольчих фондів з метою стабілізації споживчого попиту та пропозиції, ліквідації товарного дефіциту та зниження цін на товарному ринку [1].

Практика Євросоюзу та США довела правильність та ефективність державних дій щодо агропродовольчої політики за рахунок використання таких інтервенцій. Але в Україні, на жаль, дана практика, незважаючи на наявні державні матеріальні резерви (фонди), не знайшла практичного застосування.

Для безперебійного забезпечення населення продовольством велике значення має керування процесами, які є у продовольчому комплексі.

Дійсно, організаційній структурі має відповідати і адекватна система управління, оскільки без її регулювання тією чи іншою мірою не обходиться жодна країна. У цьому плані заслугоує на увагу досвід США, Канади, країн ЄС, Центральної та Східної Європи. Світова практика свідчить, що у всіх розвинених в агропромисловому відношенні країнах для виконання функцій регулювання та захисту аграрної сфери, загалом, та агропродовольчого ринку створюються спеціальні державні органи.

Так, у Канаді – Пшеничний комітет, у Франції – Державне управління з виробництва та продажу зерна. Для управління та захисту аграрного ринку в країнах з перехідною економікою

(Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина) також є державні структури, які за дорученням уряду виконують управлінські функції, розробляють нормативно-правові документи, цільові програми тощо.

У Польщі цим займається Агентство сільськогосподарського ринку, основними завданнями якого є: аналіз стану ринку сільськогосподарської продукції та продовольства, збирання та обробка необхідної інформації, підготовка та надання уряду оцінок та пропозицій щодо ринкової кон'юнктури, регулювання стратегічно важливого ринку зерна та продуктів його переробки. Аналогічні органи є і в інших країнах: в Угорщині – Координаційний комітет з регулювання аграрного ринку, у Чехії та Словаччині – Федеральний фонд ринкового регулювання.

Експерти в галузі продовольчого забезпечення та агропродовольчої політики зазначають, що аграрний сектор України та продовольчі ринки держави в нинішніх умовах не можуть функціонувати за принципом саморегулювання [2]. Як причини такого висновку вони вказують на низку негативних факторів:

- територіально-економічна роз'єднаність господарств корпоративного сектору аграрної економіки;

- сезонний характер виробництва;
- значні ризики виробничо-господарської діяльності;
- недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення.

Аналіз численних публікацій, пов'язаних з питаннями аграрної та продовольчої політики за кордоном, змусив звернути більшу увагу на праці вчених, які зазначають, що в даний час в умовах посилення процесів глобалізації та інтернаціональності господарського життя, а також прискорення темпів науково-технічного прогресу відбувається формування єдиної системи виробництва продовольства [3].

Відомим фактом залишається те, що світова агропродовольча система як елемент господарської системи світу є певним взаємозв'язком національних і продовольчих інтересів на рівні як окремих регіонів, так і в цілому держави.

При цьому важливо розуміти, що такий взаємозв'язок національних та продовольчих інтересів, проблем є складною наукомісткою системою, в основі якої лежать як первинні процеси виробництва, так і наступні – розподілу, обміну та споживання. У такій світовій системі мають бути загальні правила та закони, які відповідають ліберальному формату міжнародної торгівлі сільськогосподарською сировиною та продовольчими товарами [4].

Так склалося, що єдиною метою, якої дотримується агропродовольча система та продовольчий ринок світу, є гарантія забезпечення населення необхідним основним продовольством на мінімально достатньому рівні. Звичайно, коли йдеться про формат мінімального забезпечення, то територія, регіон чи країна перебуває в глибокій продовольчій кризі з притаманним їй голодом, тоді як у країнах із стійкою продовольчою безпекою агропродовольча політика та принципи функціонування ринку орієнтовані на забезпечення продовольством населення згідно з наявним попитом і іншими національними інтересами держави.

Кожна країна і кожен її керівник чітко розуміє, що продовольство — це архіважливий товар, який найчастіше задає тон світовій політиці. Іноді можна спостерігати, що продовольство, а точніше, його достатня відсутність призводять до проявів деструктивних явищ в суспільно-політичному житті країни.

Виходячи з цього, питання продовольчої безпеки повинні лежати в основі світових проблем і не торкатися лише окремої країни.

Нині питання продовольчого забезпечення у світі стоять досить гостро. Насамперед, це обумовлено відсутністю стабільності на світовому продовольчому ринку. Причинами є численні чинники, серед яких:

- зростання чисельності населення планети;
- постійне зростання цін на продовольчі товари, зумовлене економічними та фінансовими

кризами в низці країн світу;

- надмірне використання сільськогосподарських культур на виробництво альтернативних видів енергії, зокрема біопалива;
- поширена криза сільськогосподарського виробництва;
- вплив несприятливих природно-кліматичних умов, у тому числі надзвичайних ситуацій, викликаних природними стихійними явищами.

Головною ланкою, яка формує стійкість світової агропродовольчої політики, є розвинені країни Світу. Слід зазначити, що Україна тут займає лідируючі позиції, але лише щодо сировинної бази. Економічне зростання практично всіх цих країн сформоване за рахунок активної торгової діяльності, у тому числі, на ринку продовольства. Нині вітчизняна агропродовольча політика переходить до активізації процесів розвитку експорту, щоб закріпити свої позиції на світовому продовольчому ринку. Певним стимулом до розвитку є наявність досить жорсткої конкуренції з вимогами до якості та асортименту запропонованих товарів продовольчого призначення, що постійно зростають.

Стосовно країн з перехідною економікою, їм відведені скромні позиції на світовому ринку. Експерти зазначають, що єдина країна, яка не відповідає даній закономірності, – це Китай. Тим часом варто зауважити, що й низка інших держав, зокрема йдеться про Індію, ПАР, Бразилію тощо, мають безперечно вагоме значення та вплив на функціонування світового продовольчого ринку [5]. Ці країни відчувають масу складнощів при входженні у світову торгову продовольчу систему, які обумовлені низкою факторів та причин:

- низька ефективність економіки;
- слабка чи нестійка продовольча безпека та незалежність;
- залежність від імпорту, а в деяких випадках критична від вхідних матеріальних ресурсів;
- залежність від кредитів та іноземного капіталу;
- посилення протекціоністського впливу з боку розвинених країн на вітчизняне виробництво;
- слабкий державний вплив на процеси задовольняючого забезпечення та зовнішньоторговельної політики.

На думку вчених, економістів, аграрників, політиків ситуація на світовому продовольчому ринку залишається нестабільною. Деякі з них зазначають, що причиною цього стала світова криза 2008 року. Ця криза не була суто аграрною чи продовольчою, вона була фінансовою, і продовольчий дисбаланс, викликаний різким стрибком цін, у тому числі і на світовому ринку продовольства, став лише наслідком її впливу [6].

Однак нестабільність цін на продовольство є і в даний час, але вже викликана іншими явищами та причинами. Першопричиною таких нестабільних цін є неврожаї сільськогосподарських культур у багатьох країнах світу – постачальників сільськогосподарської сировини та продовольства на світові продовольчі майданчики. Звичайно неврожаї викликані природними катаклізмами, які набувають рік у рік дедалі більшого територіального поширення. Так, як приклад, можна навести посухи, що регулярно повторюються, в США, Китаї, Індії. Тут же доречно згадати повені, що зменшили врожаї в Австралії, Канаді, багаторазові паводки за вегетаційний період 2019 року в країнах Європи. Усе це призводить до певних форм продуктового ембарго та до скорочення пропозиції на світовому ринку і зростання цін, зокрема і на споживчому ринку [7].

Думки та прогнози експертів на найближчі десятиліття зовсім невтішні. Наприклад, вони вважають, що населення планети досягне до 2050 року 9 млрд. людей [8]. Це спричинить зміну структури попиту на продовольчі групи товарів. У зв'язку з цим, перевага попиту на товари з високою доданою вартістю масово спостерігатиметься тільки в розвинених країнах. Також забезпечується тим самим висока конкуренція між країнами щодо боротьби за володіння природними (земельними, водними) та енергетичними ресурсами. І саме, напевно, негативне є те, що практично не піддається людському впливу, це повсюдна зміна клімату, про яку так багато і вже відносно давно говорять вчені багатьох країн [9].

Нині ведуться дискусії навколо швидкості глобального потепління, що інтенсивно наростає, причиною якого є «парникові» гази. Вони – це наслідок невиваженої життєдіяльності людей, недотримання екологічного балансу як у промисловості, так і у сільському господарстві, а в результаті зростає температура земної поверхні та нижніх шарів атмосфери.

Вплив парникових газів, спільно з іншими антропогенними факторами, за висновком Міжурядової групи експертів зі зміни клімату (IPCC – Intergovernmental Panel on Climate Change), є головною причиною потепління, яке спостерігається з середини ХХ століття.

У Доповіді Міждержавної комісії зі зміни клімату наголошується на наявності явної загрози у сфері розвитку світу та окремих його країн. При цьому найбільший удар у рамках цих загрозливих кліматичних явищ приймуть на себе бідні країни зі своїм бідним населенням.

Комісія також пояснює, що проблема полягає не лише у погіршенні (потеплінні) клімату. Набагато згубнішими є аномалії та катастрофи природного походження. У ХХІ столітті їх прояв зріс в 1,5 рази, в порівнянні з відповідним періодом раніше, у ХХ столітті.

Для сільського господарства зміна клімату також несе низку проблем та загроз, серед яких можна виділити [10]:

- прискорені темпи втрати природної родючості сільськогосподарських земель (ріллі) за рахунок виникнення або посилення таких явищ, як ерозія ґрунтів, опустелювання, підтоплення тощо;

- внаслідок впливу високих температур виникає ризик зневоднення, випрівання сільськогосподарських культур і, як наслідок, – зниження урожайності;

- зміна умов утримання та можливий тепловий стрес у тварин, які сприяють зниженню їх продуктивності;

- нестача водного (прісного) забезпечення, особливо це характерно для посушливих районів без власних природних прісних водойм;

- зростання кількості популяцій шкідників сільськогосподарських культур та хвороботворних мікроорганізмів [11].

Слід зазначити, що світова агропродовольча політика має бути нині орієнтована на комплексне ефективне коригування в економічному, соціальному, біофізичному плані. Також слід переглянути та оптимізувати вимоги до переробки сільськогосподарських культур та споживання продовольства населенням світу. Такі підходи, безумовно, потребують додаткових фінансових інвестицій. Тому, найуразливішими та невиконавчими в рамках світової продовольчої співдружності виявляться країни третього світу – бідні країни. І страждатиме насамперед їхнє населення.

Тим часом, варто звернути увагу на те, що найбільша питома вага випадків катастрофічних природних явищ припадає на посушливі тропічні території земної кулі. При цьому більшість бідних країн світу сконцентровано географічно саме там.

Висновки і перспективи.

Проте, продовольча світова система залучена до процесів глобалізації. Від такої обставини є позитивні та негативні явища та наслідки. Наприклад, говорячи про негативний вплив процесів глобалізації, можна виділити таке: економічні потрясіння, як і соціальні, так і продовольчі дуже швидко поширюються на прилеглі території, що можна порівняти з поширенням епідемії чи пандемії. Так, якщо в одному регіоні не вистачає продовольства населенню, відбувається його перерозподіл із одних територій до інших.

У зв'язку з цим не можна відмовлятися від вирішення світової агропродовольчої проблеми спільно «усього світу». Тільки всі разом країни можуть досягти позитивних результатів, допомагаючи одна одній.

Таким чином, слід зазначити, що незважаючи на наявність глобальних продовольчих процесів, у кожній країні існують власні правила, тенденції, принципи та закономірності формування агропродовольчої політики (внутрішньої та зовнішньої) та функціонування внутрішніх продовольчих

ринків.

Розвиток країни в повоєнний період буде здійснювати відповідно до нормативно-правових актів, які регламентують методи державного стимулювання нарощення доданої вартості, головним чином шляхом розвитку переробної промисловості та захисту внутрішнього ринку від імпорту неякісних продуктів харчування. Досить важливим напрямом державної підтримки є підвищення рівня купівельної спроможності населення, шляхом запровадження програм адресної продовольчої підтримки.

Список використаних джерел

1. Луценко О. А. Державна підтримка сільського господарства країн ЄС в умовах СОТ: досвід для України. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2015. Вип. 161. С. 213-220.
2. Бондар О. Г., Полякова І. О., Лях В. О. Державна підтримка органічного сільського господарства в Україні за досвідом ЄС. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. №3. С. 18-23.
3. Надвичинний С. А. Зарубіжний досвід державної підтримки сільського господарства. *Агросвіт*. 2011. №2. С. 6-12.
4. Мостова А. Д. Зарубіжний досвід державного регулювання забезпечення продовольчої безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. №2. С. 7-14.
5. Піцур Я. С., Сенишин О. С. Використання світового досвіду державної підтримки розвитку агропродовольчого комплексу як напрямку забезпечення продовольчої безпеки України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*. 2012. №2. С. 131-140.
6. Вараксина О. В. Світовий досвід державної політики продовольчого забезпечення. *Науковий вісник ПУЕТ. Серія «Економічні науки»*. 2015. №4. С. 45-52.
7. Криворук Б. М. Державна підтримка виробництва сільськогосподарської продукції та продовольства: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії. *Економіка та держава*. 2016. №11. С.101-104.
8. Фера-Клемонца О. Ю. Зарубіжний досвід регулювання продовольчого забезпечення. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. №5. С.44-53.
9. Ільчук О. М. Державна підтримка сільського господарства в Україні. *Економіка АПК*. 2019. №2. С. 93-98.
10. Радченко О. Державна підтримка сільського господарства України в період системних реформ. *Економічний дискурс*. 2016. Вип. 2. С. 47-53.
11. Шолойко А. С. Державна фінансова підтримка розвитку сільського господарства. К. КОМПРИНТ, 2013. 125 с.

Статтю отримано: 24.03.2024 / Рецензування 07.05.2024 / Прийнято до друку: 30.06.2024

Lyudmila Melnyk

Ph.D. (in Political), Associate Professor, Head of Department
Department of Philosophical and Political Sciences
Bila Tserkva National Agrarian University
Bila Tserkva, Ukraine

E-mail: milam2015@ukr.net
ORCID: 0000-0002-1299-5610

Valentyna Kepko

Ph.D. (in Economics), Associate Professor
Department of Entrepreneurship, Trade and Exchange activity
Bila Tserkva National Agrarian University
Bila Tserkva, Ukraine

E-mail: buxoblik@ukr.net
ORCID: 0000-0001-6432-7211

Oksana Nikonenko
Postgraduate Student
Bila Tserkva National Agrarian University
Bila Tserkva, Ukraine
E-mail: ksuwechka200@ukr.net
ORCID: 0000-0002-4601-8076

STATE AGRO-FOOD POLICY IN THE CONTEXT OF FOOD SECURITY OF THE COUNTRY: FOREIGN EXPERIENCE AND CHALLENGES FOR UKRAINE

Abstract

Introduction. The result of the agro-food policy of the countries of the world is the efficiency and effectiveness of the domestic agro-food market. Such a market has a rather complex and multifaceted system, while each country has its own peculiarities of its formation, functioning and protection, which requires a more detailed study.

Methods. The following methods were used in the process of conducting the research: comparative analysis – for the study of methodological approaches, concepts, developments and proposals of leading domestic and foreign scientists, dedicated to the peculiarities of state policy in relation to the agrarian sector of the economy of Ukraine and countries with different degrees of economic development; logical and semantic – to deepen the conceptual apparatus when formulating the main components of the mechanism of agri-food state policy; formalization – to study the order of the state policy of supporting the agricultural sector, its mechanisms, subjects and objects by displaying their meaning and structure with the use of professional symbols; abstract and logical – for theoretical generalizations and the formation of conclusions.

Results. It has been established that, despite the presence of global food processes, each country has its own rules, trends, principles and regularities for the formation of agro-food policy (internal and external) and the functioning of internal food markets. It has been proven that the only goal pursued by the agro-food system and the world food market is the guarantee of providing the population with the necessary basic food at a minimally sufficient level.

Discussion. In the post-war period of the country's economic development, we believe that the state policy of supporting producers of agricultural products and food should be a component of a unified European agri-food policy. However, it should have its own features aimed at supporting domestic agricultural producers and protecting the domestic market for agricultural products and food. The development of the country in the post-war period will be carried out in accordance with the legal acts that regulate the methods of state stimulation of the increase of added value, mainly through the development of the processing industry and the protection of the domestic market from the import of low-quality food products. A rather important direction of state support is to increase the purchasing power of the population through the introduction of targeted food support programs.

Keywords: agro-food policy, state, food security, agricultural products, food.

References

1. Lutsenko, O.A. (2015). Derzhavna pidtrymka silskoho hospodarstva krain YeS v umovakh SOT: dosvid dlia Ukrainy [State support for agriculture in EU countries under WTO conditions: experience for Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva imeni Petra Vasylenka* [Bulletin of the Petro Vasylenko Kharkiv National Technical University of Agriculture], 161, 213-220. [in Ukr.].
2. Bondar, O.H., Poliakova, I.O., & Liakh, V.O. (2020). Derzhavna pidtrymka orhanichnoho silskoho hospodarstva v Ukraini za dosvidom YeS [State support of organic agriculture in Ukraine according to the experience of the EU]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia* [Scientific View: Economics and Management], 3, 18-23. [in Ukr.].
3. Nadvynychnyi, S.A. (2011). Zarubizhnyi dosvid derzhavnoi pidtrymky silskoho hospodarstva [Foreign experience of state support for agriculture]. *Ahrosvit* [Agroworld], 2, 6-12. [in Ukr.].
4. Mostova, A.D. (2019). Zarubizhnyi dosvid derzhavnogo rehuliuвання zabezpechennia prodovolchoi bezpeky [Foreign experience of state regulation of food security]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo* [Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy], 2, 7-14. [in Ukr.].
5. Pitsur, Ya.S., & Senyshyn, O.S. (2012). Vykorystannia svitovoho dosvidu derzhavnoi pidtrymky rozvytku ahroprodovolchoho kompleksu yak napriamu zabezpechennia prodovolchoi bezpeky Ukrainy [Using the world experience of state support for the development of the agro-food complex as a means of ensuring food security of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav. Seriya ekonomichna* [Scientific

Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs. Economical Series], 2, 131-140. [in Ukr.].

6. Varaksina, O.V. (2015). Svitovyi dosvid derzhavnoi polityky prodovolchoho zabezpechennia [World experience of the state policy of food security]. *Naukovyi visnyk PUET. Seriya «Ekonomiczni nauky»* [Scientific Bulletin of PUET. Series «Economic Sciences»], 4, 45-52. [in Ukr.].

7. Kryvoruk, B.M. (2016). Derzhavna pidtrymka vyrobnytstva silskohospodarskoi produktsii ta prodovolstva: zarubizhnyi dosvid ta vitchyzniani realii [State support for the production of agricultural products and food: foreign experience and domestic realities]. *Ekonomika ta derzhava* [Economy and State], 11, 101-104. [in Ukr.].

8. Fera-Klemontsa, O.Yu. (2018). Zarubizhnyi dosvid rehuliuвання prodovolchoho zabezpechennia [Foreign experience in food supply regulation]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy* [Socio-economic Problems of the Modern Period of Ukraine], 5, 44-53. [in Ukr.].

9. Ilchuk, O.M. (2019). Derzhavna pidtrymka silskoho hospodarstva v Ukraini [State support of agriculture in Ukraine]. *Ekonomika APK* [Economy of Agro-Industrial Complex], 2, 93-98. [in Ukr.].

10. Radchenko, O. (2016). Derzhavna pidtrymka silskoho hospodarstva Ukrainy v period systemnykh reform [State support for agriculture in Ukraine during the period of systemic reforms]. *Ekonomicnyi dyskurs* [Economic Discourse], 2, 47-53. [in Ukr.].

11. Sholoiko, A.S. (2013). *Derzhavna finansova pidtrymka rozvytku silskoho hospodarstva* [State financial support for the development of agriculture]. Kyiv : KOMPRYNT.

Received: 03.23.2024 / Review 05.07.2024 / Accepted 06.30.2024

